

Nr 22.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående utredning av frågan om beskattning av förströelsetidskrifter.

(1:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 221 av herrar *Gustaf Elofsson* och *Karl Persson* samt II: 437 av herr *Carlsson* i Bakeröd m. fl. har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att frågan om beskattning av förströelsetidskrifter måtte bli föremål för prövning i samband med nu pågående utredning rörande de indirekta skatterna».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 221.

Beträffande *tidigare förslag om införande av en tidskriftsskatt* må följande nämnas.

I en inom finansdepartementet upprättad, den 14 maj 1941 dagtecknad promemoria framlades förslag om införande av en pappersaccis vilken skulle träffa papper till tidningar och tidskrifter. Denna pappersaccis avsågs skola utgöra ett komplement till den allmänna omsättningsskatten, vilken av tekniska skäl icke ansågs böra omfatta tidningar och tidskrifter. Det i promemorian framlagda förslaget, vilket föranletts av en skrivelse (nr 79) från *1940 års urtima riksdag*, blev av olika skäl icke genomfört.

Även vid flera följande riksdagar var frågan om införande av beskattning av vissa tryckalster föremål för riksdagens prövning i anledning av i ämnet väckta motioner.

Sålunda hemställdes i två vid *1942 års riksdag* väckta likalydande motioner I: 70 och II: 145, »att riksdagen må besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning av frågan om skatt på illustrerade och koloretrade veckotidningar samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda». Vidare hemställdes i motionen II: 68 vid samma års riksdag, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att förslag om beskattning av vissa tidskrifter skyndsammast föreläggas riksdagen».

1942 års bevillningsutskott yttrade i sitt över nämnda motioner avgivna betänkande, nr 41, att utskottet i likhet med första särskilda utskottet vid 1940 års urtima riksdag funnit tillräckliga skäl icke föreligga för den medgivna skattefriheten för tidskrifter. Utskottet anförde härefter följande:

»En skatt å tidskrifter torde visserligen icke komma att inbringa några mera betydande intäkter. Då emellertid böcker äro underkastade allmän omsättningsskatt, torde starka skäl få anses tala för att jämväl tidskrifter böra vara underkastade beskattning i en eller annan form. Särskilt gäller detta sådana tidskrifter, som äro avsedda för förströelseläsning. Den av Kungl. Maj:t på hemställan av riksdagen verkställda utredningen synes utvisa, att en beskattning genom pappersaccis av det slag som vid utredningen ifrågasatts möter stora tekniska svårigheter. Uppenbart torde även vara, att vilken beskattningsform som än ifrågakomme beträffande allenast tidskrifter betydande svårigheter skola visa sig vara för handen vid densammas genomförande. Därest, på sätt i motionerna föreslagits, från beskattningen skulle undantagas vissa slag av tidskrifter, komma dessa svårigheter att ytterligare ökas. Skulle däremot beskattningen omfatta såväl tidningar som tidskrifter, bleve de tekniska svårigheterna mindre. Utan att taga närmare ståndpunkt till den föreliggande frågan förutsätter utskottet, att förevarande spörsmål fortfarande kommer att av Kungl. Maj:t ägnas uppmärksamhet.»

I enlighet med utskottets hemställan lämnades ovannämnda motioner av 1942 års riksdag utan åtgärd.

I en vid 1943 års riksdag väckt motion, II: 177, hemställdes, att riksdagen — eventuellt med hänsynstagande till i motionen anförda synpunkter — måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag till förordning angående beskattning av tidningar och tidskrifter.

I motionen framhölls bl. a., att skatten principiellt borde göras generell för alla tidningar och tidskrifter. Ett särskilt av Kungl. Maj:t utsett organ, tidskriftsskattenämnden, skulle såsom enda instans pröva ansökningar om befrielse från skattskyldighet. De organ, som vore nyhetsförmedlande, dagspress eller dylikt, eller som ur religiösa, kulturella, sociala eller fackliga synpunkter ansåges fylla en uppgift eller som dreves utan ekonomiskt vinningsyfte, borde befrias från skattskyldighet. Skattesatsen skulle utgöra 20 procent av varje nummers pris, dock lägst 10 öre. Å prenumerationsexemplar skulle skatten uttagas efter särskild grund.

1943 års bevillningsutskott fann i sitt betänkande nr 24 i anledning av ovannämnda motion, vilket betänkande godkändes av riksdagen, frågan om beskattning av tidningar och tidskrifter icke sedan föregående år ha kommit i förändrat läge och avstyrkte, under åberopande av vad 1942 års bevillningsutskott i sitt betänkande nr 41 anför, bifall till motionen.

I två vid 1944 års riksdag väckta, likalydande motioner, I: 248 och II: 384, hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att förslag om beskattning av tidskrifter skyndsamt måtte föreläggas riksdagen samt att därvid i motionerna angivna synpunkter måtte vinna beaktande. I motionerna anfördes bl. a., att det ur flera synpunkter vore otillfredsställande, att den skattekölla, som vissa tryckalster kunde bliva, alltjämt vore outnyttjad. En ovillkorlig förutsättning för att en beskattning av tidskrifter skulle kunna genomföras borde emellertid vara, att den i möjligaste mån

drabbade alla tidskrifter av likartat innehåll. Om man låte beskattningens omfattning bestämmas av litterära eller etiska synpunkter eller över huvud taget av kvalitets- eller nyttighetssynpunkter och på så sätt sökte åstadkomma en gränsdragnings mellan önskvärda och mindre önskvärda alster, hade man på en omväg infört ett statligt förmynderskap över medborgarna, som icke kunde anses förenligt med vårt demokratiska samhällsskick eller med vår grundlagsstadgade tryckfrihet. Såsom ett oeftergivligt villkor för en beskattning av ifrågavarande slag borde vidare uppställas å ena sidan, att skatten så konstruerades att risken för ekonomiska rubbningar i förlagens ekonomi bleve den minsta möjliga, och å andra sidan, att skäligen säkerhet vunnes för att beskattningen gäve avsett ekonomiskt utbyte. Under beaktande därav föreslago motionärerna, att beskattningen skulle omfatta samtliga tidskrifter med upplagor över 20 000 exemplar i den del upplagorna överstege nämnda siffra och att skattesatsen skulle sättas till 10 procent. Därest även tidskrifter med små upplagor bleve beskattade, skulle dessas ekonomi allvarligt belastas. Skatten, som förutsattes skola få övervältras på konsumenterna, borde utgå med viss procent på tidskriftens vid varje beskattningstillfälle gällande försäljningsvärde. Vid gränsdragningen mellan tidskrifter och böcker borde hänsyn tagas bland annat till distributionssättet. I den mån dylika tryckalster distribuerades via tidningsaffärer, tidningskolportörer eller exempelvis Svenska pressbyrå, ansågo motionärerna deras karaktär av tidskrift kunna med fullt fog hävdas. För prövning av i samband därmed eller eljest uppkommande frågor borde inrättas ett särskilt av Kungl. Maj:t utsett organ, förslagsvis benämnt tidskriftsskatte-nämnden.

I sitt i anledning av berörda motioner avgivna betänkande nr 10 anförde 1944 års bevillningsutskott bland annat följande:

»Även enligt utskottets mening bör vid införande av en skatt av ifrågavarande slag en gränsdragnings mellan skattepliktiga och skattefria tidskrifter efter kvalitetssynpunkter undvikas. Ett bedömande efter sådana synpunkter låter sig icke väl förena med en beskattningsprocedur och kan, såsom av motionärerna framhållits, jämväl möta betänkligheter i andra hänseenden. Utskottet finner fördenskull de i föreliggande motioner skisserade riktlinjerna för en tidskriftsskatt i nu berört avseende ha företräde framför de tidigare väckta förslagen. Trots detta och ehuru utskottet i likhet med 1942 års bevillningsutskott anser skäl tala för att tidskrifter böra vara underkastade beskattning, eftersom omsättningsskatt utgår för böcker, finner dock utskottet tvivelaktigt, om den av motionärerna nu anvisade lösningen kan läggas till grund för lagstiftning i ämnet.

Det torde sålunda kunna ifrågasättas, huruvida möjlighet förefinnes att införa en beskattning av allenast tidskrifter, medan tidningar däremot lämnas obeskattade. Gränslinjen mellan tidning och tidskrift måste, såvitt utskottet kunnat finna, bliva svår att draga, och tveksamma fall torde icke kunna undvikas. Anses en beskattning av ifrågavarande slag böra genomföras, måste enligt utskottets mening den enda framkomliga vägen vara att låta beskattningen träffa såväl tidningar som tidskrifter. Mot en beskattning av tidningar kunna dock resas så vägande invändningar, att utskottet, i varje fall i nuvarande läge, ej finner skäl förorda en sådan beskattning.»

Utskottet anförde vidare att, då någon framkomlig väg för en tillfredsställande lösning av den föreliggande frågan dittills icke anvisats, utskottet ansåge sig icke kunna förorda bifall till motionerna.

I enlighet med utskottets hemställan lämnades motionerna av 1944 års riksdag utan åtgärd.

Vidare väcktes vid 1948 års riksdag i anledning av den då framlagda propositionen med förslag till förordning om pappersskatt tre motioner i nu ifrågavarande ämne. I de likalydande motionerna I: 183 och II: 298 yrkades att skatt måtte införas på sådana förströelsetidskrifter, som i dagligt tal kallades kolorerad veckopress. I motionen II: 365 hemställdes, att riksdagen måtte besluta skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till skatt å sådana veckotidskrifter av förströelsekaraktär, som till huvudsakligt syfte hade innehavarens ekonomiska vinning. I sistnämnda motion framhölls, att riksdagen tidigare gjort framställning om skattebeläggning av den kolorerade veckopressen, men att förslaget strandat på svårigheten att draga en gräns mellan sådana alster som borde skattebeläggas och sådana som borde vara fria. Enligt vad i motionen vidare anfördes kunde det ifrågasättas om icke en gräns skulle kunna dragas mellan sådana periodiska tryckalster, som uteslutande avsåge att tillföra sin ägare eller utgivare ekonomisk vinning, och sådana som — även om vinsttanken icke vore utesluten — dock hade till huvudsakligt ändamål att sprida kunskap eller tjäna något allmännyttigt ändamål; kunde en sådan skattebeläggning bidra till att något sanera den frodiga floran vore detta att hälsa med tillfredsställelse.

1948 års bevillningsutskott yttrade i sitt i anledning av propositionen om pappersskatt m. m. avgivna betänkande nr 48 beträffande nyssnämnda tre motioner följande:

»Den av utskottet i detta betänkande förordade pappersbeskattningen kommer att drabba bland annat sådana tidskrifter, som avses i nämnda tre motioner. Ehuru det självfallet kan diskuteras, huruvida icke tidskrifter av nu angivet slag borde av olika skäl beskattas hårdare än vad som blir fallet genom pappersbeskattningen, anser utskottet sig likväl icke kunna tillråda, att en extra skatt vid sidan av pappersskatten uttages för ifrågavarande tidskrifter. De i förevarande motioner väckta förslagen — vilka framställts under andra förutsättningar än som nu äro för handen — avstyrkas därför av utskottet.»

I enlighet med utskottets hemställan lämnades motionerna av 1948 års riksdag utan åtgärd.

I två vid 1949 års riksdag väckta likalydande motioner, I: 26 och II: 25, hemställdes, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning angående införande av skatt på s. k. kolorerad veckopress samt att förslag därom förelägges redan innevarande års riksdag».

I sitt i anledning av berörda motioner avgivna betänkande nr 40 anförde 1949 års bevillningsutskott följande:

»I de likalydande motionerna I: 26 och II: 25 har hemställts om utredning av frågan om införande av skatt på sådana förströrelsetidskrifter, som anses hänförliga till den s. k. kolorerade veckopressen. Enligt vad i motionerna anförts borde denna särskilda beskattning uttagas vid sidan av den vid 1948 års riksdag beslutade pappersskatten och fortbestå även efter det att pappersskatten avvecklats. En dylik särbeskattning skulle enligt motionärerna leda till en minskning i förbrukningen av papper som användes till tryckning av här ifrågavarande förströrelsetidskrifter. I motionerna har vidare framhållits, att några större svårigheter icke borde föreligga att draga upp en gränslinje mellan dessa tidskrifter och de mera ideellt betona- de tidskrifterna. Motionärerna ha ansett, att den nu föreslagna särbeskattningen skulle tillföra statsverket en inkomst av 15 å 18 miljoner kronor per år.

I likhet med 1948 års bevillningsutskott är utskottet av den uppfattning- en, att en särskild beskattning av förströrelsetidskrifter icke lämpligen bör genomföras så länge den nuvarande pappersbeskattningen består.

Emellertid förutsätter utskottet att, då Kungl. Maj:t framdeles upptager till övervägande frågan om avveckling av pappersbeskattningen, jämväl det i motionerna behandlade spørsmålet om införandet av en särskild beskattning av förströrelsetidskrifter ägnas uppmärksamhet. I nu berörda avseende torde någon särskild skrivelse till Kungl. Maj:t icke vara erforderlig.

Med hänsyn härtill finner utskottet sig icke kunna tillstyrka bifall till förevarande motioner.»

I enlighet med utskottets hemställan lämnades motionerna av 1949 års riksdag utan åtgärd.

Frågan om en särskild skatt på tidskrifter behandlades jämväl av 1949 års *skatteutredning* i dess den 10 december 1949 dagtecknade betänkande rörande frågan om avveckling av de år 1948 beslutade extra konsumtionsskatterna. I nämnda betänkande förordade utredningen, att åtgärder vidtoges för att i samband med pappersskattens avveckling införa en särskild beskattning av tidskrifter med förströelsekaraktär i huvudsaklig anslutning till en inom kontrollstyrelsen upprättad promemoria i ämnet. Vid remissbehandlingen blev förslaget föremål för åtskillig kritik. Sålunda gjordes från remissinstansernas sida gällande, att den ifrågasatta tidskriftsskatten icke stode i överensstämmelse med tryckfrihetslagstiftningens grunder, att en objektiv gränsdragning mellan skattefria och skattepliktiga tidskrifter svårigen kunde uppnås och att skatten skulle medföra avsevärda försämringar för tidskriftsför- lagen, författarna m. fl. Det närmare innehållet i kontrollstyrelsens promemoria, skatteutredningens förslag samt de däröver avgivna remissutlåtandena redovisas i proposition nr 193/1950 s. 5—9.

I ovanstående proposition nr 193 till 1950 års riksdag framlades förslag till pappersskattens upphävande. Beträffande den ifrågasatta beskattningen av tidskrifter ansåg sig departementschefen, under erinran om den kritik som mött i den frågan, icke beredd framlägga något förslag i ämnet.

I anledning av förenämnda proposition nr 193 framställdes i de likalydan- de motionerna I: 240 och II: 284 yrkande om införande av skatt på tidskrif-

ter av förströelsekaraktär i enlighet med av 1949 års skatteutredning framlagt förslag. I sitt i anledning av berörda proposition och motioner avgivna betänkande nr 41 anförde 1950 års bevillningsutskott bland annat följande:

»Utskottet anser sig i detta sammanhang icke kunna ingå på ett närmare bedömande av huruvida och i vad mån fog finnes för den sålunda framkomna kritiken mot skatteutredningens förslag i ifrågavarande hänseende. Med hänsyn till de invändningar, som rests mot förslaget, torde det dock vara uppenbart, att ett tillmötesgående av det i de likalydande motionerna I: 240 och II: 284 framställda yrkandet om ett omedelbart införande av en beskattning av förströelsetidskrifter i enlighet med skatteutredningens förslag icke kan ifrågakomma. Utskottet vill emellertid framhålla, att vid de tillfällen, då riksdagen tidigare haft att taga ställning till frågan om införande av en beskattning av förströelsetidskrifter, riksdagen icke i princip ställt sig avvisande mot tanken på en sådan beskattning. Då denna fråga — som ur statsfinansiell synpunkt icke är av oväsentlig betydelse — fortfarande är under Kungl. Maj:ts prövning, avstyrker utskottet det i motionerna framställda yrkandet om införande av en beskattning av förströelsetidskrifter.»

I enlighet med utskottets hemställan lämnades motionerna av 1950 års riksdag utan åtgärd.

I en vid 1953 års riksdag väckt motion, I: 294, hade hemställts om en allmän översyn av nöjesskatteförordningen och andra gällande förordningar i enlighet med motionens syfte. I motionen, som avstyrktes av 1953 års bevillningsutskott i betänkande nr 19, hade bl. a. riktats kritik mot beskattningen av grammofonskivor, varjämte ifrågasatts införande av en beskattning av vissa tryckalster. I nämnda del ansåg sig utskottet icke böra taga ställning till motionen, då dessa frågor omfattades av 1952 års kommitté för indirekta skatter. I enlighet med utskottets hemställan föranledde motionen icke någon riksdagens åtgärd.

I de *nu föreliggande motionerna* har motionärerna inledningsvis berört vad som tidigare i vissa hänseenden förekommit i frågan om beskattning av förströelsetidskrifter samt därefter anført i huvudsak följande. Riksdagen hade vid tidigare ställningstaganden i princip icke avvisat tanken på beskattning av förströelsetidskrifter. Vid fråga om indirekt beskattning borde uppmärksamheten riktas på möjligheterna av beskattning av kolorerad veckopress. En sådan beskattning skulle träffa en umbärlig konsumtion, varför icke ur sociala synpunkter något hinder för en sådan åtgärd kunde föreligga. Det finnes i vårt land en rik flora av kolorerade veckotidningar och månadstidskrifter. En beskattning av denna kategori, som ur kulturell synpunkt ofta inte kunde tillmätas något större värde, syntes icke strida mot tryckfrihetslagstiftningens grunder. En sådan skatt borde förslagsvis utgå med 30 procent av tidskrifternas försäljningspris. Härigenom skulle ganska betydande inkomster kunna tillföras statskassan. En objektiv gränsdragning mellan skattepliktiga och skattefria tidskrifter skulle knappast möta några större svårigheter. Givetvis borde endast tidskrifter av förströelsekaraktär

beskattas. Religiösa, fackliga, politiska, kulturella, litterära, vetenskapliga och ekonomiska tidskrifter borde vara undantagna från beskattning. Med utgångspunkt från dessa definitioner torde det inte möta några större svårigheter att fastställa vilka tidskrifter som skulle vara skattepliktiga. Det vore enligt motionärernas mening önskvärt, att frågan om beskattning av förströelsetidskrifter toges upp till ny prövning i samband med pågående utredning om de indirekta skatterna.

Utskottet. I föreliggande motioner har hemställts om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran att frågan om beskattning av förströelsetidskrifter måtte bli föremål för prövning i samband med pågående utredning rörande de indirekta skatterna.

Såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen har spørgmålet om införandet av en särskild skatt på förströelsetidskrifter vid åtskilliga tillfällen varit föremål för överväganden inom och utom riksdagen. Då riksdagen tidigare därvid avvisat motionsyrkanden om införandet av en dylik beskattning, har riksdagens ställningstagande i väsentlig mån berott därpå, att betydande svårigheter ansetts föreligga att på ett tillfredsställande sätt avgränsa beskattningsområdet. Så länge pappersskatten ägde bestånd, hade från riksdagens sida uttalats, att det icke syntes lämpligt att en särskild beskattning av förströelsetidskrifter genomfördes. Då riksdagen i anslutning till pappersskattens avskaffande hade att pröva motionsvis framställt yrkande om omedelbart införande av en beskattning av förströelsetidskrifter i enlighet med 1949 års skatteutrednings förslag i ämnet uttalades, att med hänsyn till de invändningar som rests mot utredningens förslag det torde vara uppenbart, att ett tillmötesgående av motionsyrkandet icke kunde komma i fråga. Det framhölls emellertid tillika, att riksdagen tidigare icke i princip ställt sig avvisande mot tanken på en beskattning av förevarande slag. Det må vidare erinras om att i anledning av ett vid 1953 års riksdag framställt motionsyrkande om utredning av bl. a. vissa spørgsmål rörande utformningen av de indirekta skatterna — inbegripet frågan om en beskattning av förströelsetidskrifterna — av 1953 års bevillningsutskott uttalades, att, då berörda frågor omfattades av pågående utredning om den indirekta beskattningen, utskottet icke ansåg sig böra taga ställning till motionsyrkandet i denna del och att utskottet därför icke kunde tillstyrka skrivelse i ämnet.

Då nu frågan om en beskattning av förströelsetidskrifterna ånyo aktualiserats genom de föreliggande motionerna, vari förordas en sådan beskattning i huvudsaklig överensstämmelse med skatteutredningens förslag i ämnet, må till en början erinras om att utredningsdirektiven för 1952 års kommitté för indirekta skatter icke lägger hinder i vägen för kommittén att, om den finner anledning därtill, framlägga förslag om en beskattning även av tidskrifter. Enligt vad utskottet under hand inhämtat har skatteutredningens förslag och de däröver avgivna remissutlåtandena icke överlämnats till kommittén för beaktande vid utredningsuppdragets fullgörande. Det

har alltså överlåtits till kommitténs eget bedömande huruvida den skall upptaga denna fråga. Innebörden av de förevarande motionerna är, att riksdagen skall i skrivelse till Kungl. Maj:t tillkännage ett önskemål att frågan om beskattning av förströelsetidskrifter upptages till behandling av kommittén. Vid ställningstagandet till spørsmålet huruvida från riksdagens sida bör göras en sådan framställning måste beaktas, att här är fråga om en beskattning, som tidigare föreslagits skola genomföras men mötts av bestämda gensagor från olika håll. Sålunda har bl. a. invänts, att den ifrågasatta beskattningen icke stode i överensstämmelse med grunderna för vår tryckfrihetslagstiftning och att en objektiv gränsdragning mellan skattefria och skattepliktiga tidskrifter svårigen kunde uppnås. Utskottet anser sig icke i anledning av de föreliggande motionerna, i vilka några nya synpunkter på frågan icke förebragts, kunna ingå på ett närmare bedömande av de skilda spørsmål, som aktualiserats med anledning av meningsbrytningarna i denna beskattningsfråga. Utskottet finner det dock ovedersägligt, att en avgränsning av området för den ifrågasatta beskattningen måste förbindas med en sådan värdering ur kvalitetssynpunkt av tidskrifternas innehåll som knappast kan utgöra en lämplig grund för en rationell beskattning. Enligt utskottets mening är det angeläget att den indirekta beskattningen utformas så, att värderingar av dylikt slag i möjligaste mån undvikas. Det må i sammanhanget erinras om att vid nöjesbeskattningen uppkommit likartade svårigheter med avseende å gränsdragningen mellan vissa slag av nöjestillställningar, vilket medfört, att man måst överge systemet med differentierad beskattning med hänsyn till tillställningarnas innehåll.

Det nu anförda måste tillmätas sådan avgörande betydelse, att ett initiativ från riksdagens sida av den i förevarande motioner angivna innebörden icke kan av utskottet förordas.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 221 av herrar Gustaf Elofsson och Karl Persson samt II: 437 av herr Carlsson i Bakeröd m. fl. angående utredning av frågan om beskattning av förströelsetidskrifter icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 4 mars 1954.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Gustaf Elofsson, Velande, Söderquist, Niklasson, Einar Eriksson, Damström, Anders Johansson och fröken Ranmark; samt

från a n d r a kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Orgård, Brandt, Strandh, Kärrlander, Henriksson, Anderson i Sundsvall, Nilsson i Svalöv och Jansson i Aspeboda.

Reservation

av herrar *Gustaf Elofsson, Niklasson* och *Jansson* i Aspeboda.